

**MENS en
MAATSCHAPPIJ**

Geld en handel in ontwikkeling

INLEIDING

Al duizenden jaren lang verbindt handel mensen en landen met elkaar. Dankzij handel werden er ontdekkingsreizen gemaakt, ideeën verspreid en wereldrijken gesticht.

Zolang er mensen bestaan, is er handel. De eerste volken ruilden spullen met hun burens als ze iets nodig hadden. Ze gaven bijvoorbeeld vlees en huiden en kregen er vis en kookspullen voor terug. Toen mensen op vaste plaatsen gingen wonen, kwamen er markten. Door de uitvinding van het geld werd **ruilhandel** overbodig. De handel groeide. In de tijd van de Grieken en de Romeinen (vanaf de 5e eeuw v.Chr.) ontstonden er handelsroutes die Europa verbonden met Azië.

Op deze afbeelding zie je hoe ambtenaren van de Republiek Venetië in de 16e eeuw een bezoek brengen aan Syrië. Kooplieden uit Venetië wilden graag handelen met het islamitische Syrië.

Na de opkomst van de islam in het Midden-Oosten gingen mensen uit Europa op zoek naar nieuwe handelsroutes naar Oost-Azië. Hun ontdekkingsreizen in de 16e en 17e eeuw brachten hen naar Amerika, Azië en Afrika. Daar stichtten ze **kolonies**.

Londen is een van de belangrijkste steden ter wereld op het gebied van geld. Andere belangrijke steden zijn New York, Singapore, Hongkong en Tokyo.

Groei van de vrije handel

In 1776 beschreef Adam Smith in zijn boek *The Wealth of Nations* (*De rijkdom der naties*) voor het eerst hoe economie werkt. Smith vond dat regeringen zich niet mochten bemoeien met handel. Handel moest bepaald worden door de wetten van vraag en aanbod en niet door de overheid. De theorie

van Smith is, met wat aanpassingen, nog steeds erg belangrijk in de economische wetenschap. Sommige economen kwamen met alternatieven voor de vrijmarkteconomie, zoals het communisme. Bij het communisme regelt de staat de hele economie. Tegenwoordig zijn de meeste economieën in de wereld vrijmarkteconomieën.

HET ONTSTAAN VAN HANDEL

De eerste mensen waren jagers en verzamelaars. Om te krijgen wat ze nodig hadden, ruilden ze spullen met elkaar.

Dit ruilen kun je zien als het begin van de handel. 20.000 jaar geleden (of misschien nog wel eerder) sloten mensen al handelsovereenkomsten met elkaar. Volken hadden een nomadische manier van leven. Ze ruilden bijvoorbeeld mooie veren voor dierenhuiden, of vlees voor gereedschap van vuursteen.

Rond 12.000 v.Chr. werd de handel georganiseerd. Wetenschappers hebben in het Middellandse

RIVIERHANDEL

Feloeken (snelle zeilboten) worden al duizenden jaren gebruikt om goederen te vervoeren over de Nijl.

Zeegebied oude handelsroutes ontdekt door resten van de steensoort obsidiaan te bestuderen. Obsidiaan is een hard, zwart vulkanisch gesteente waarvan je messen of gereedschap kunt maken. Hoewel het maar op een paar plaatsen in de natuur voorkomt, hebben wetenschappers rond de hele Middellandse Zee voorwerpen van obsidiaan gevonden. Dat kan maar één ding betekenen: ze moeten zijn verspreid via handelsroutes.

De eerste handelaren

Rond 8000 v.Chr. gingen mensen in Mesopotamië (wat nu Irak is) zich vestigen in dorpen. Daar verbouwden ze gewassen. Na een tijd gingen de boeren meer voedsel produceren dan ze zelf nodig hadden. Mensen uit het dorp ruilden dit voor spullen die ze zelf gemaakt of verbouwd hadden. Er

kwamen markten: daar kwamen mensen bij elkaar om producten te ruilen. Geld bestond nog niet, dus spullen werden geruild voor andere spullen of diensten. Dit noem je ook wel ruilhandel. Ze ruilden bijvoorbeeld geitenvlees voor aardewerk, of een stuk stof voor een brood. Ook kwamen er handelaren. Zij maakten lange reizen op zoek naar waardevolle of zeldzame spullen die ze konden verkopen op de markt.

De eerste echte handelaren waren de Soemeriërs uit Mesopotamië. Ongeveer 5000 jaar geleden handelden zij met mensen uit Harappa in de Indusvallei, wat nu Pakistan is. Soemerische kooplieden legden grote afstanden af om spullen te kopen en weer te verkopen. Soms gebruikten ze gerst als betaalmiddel.

TIJDBALK

Rond 12.000 v.Chr.

Obsidiaan wordt verhandeld vanuit vindplaatsen in Anatolië (nu Turkije) en een paar eilanden in de Middellandse Zee.

Rond 3000 v.Chr.

Over de hele wereld wordt er gehandeld langs grote rivieren, zoals de Nijl in Egypte, de Indus in India en de Gele Rivier in China.

Rond 1000 v.Chr.

Handelaren zetten handelsroutes op door heel Azië. Een daarvan is de zijderoute, die China en Zuid-Azië verbindt met de Middellandse Zee.

**MENS en
MAATSCHAPPIJ**

Geld en handel in ontwikkeling

Het land waarin je woont heeft grenzen, het wordt bestuurd, er gelden regels, je gaat er naar school, je betaalt met geld en alle inwoners hebben bepaalde rechten. Dat vinden we heel gewoon! Toch is het niet altijd zo geweest. Welke gebeurtenissen in het verleden hebben geleid tot belangrijke veranderingen ontdek je in de serie *Mens en maatschappij*.

Al duizenden jaren verbindt handel mensen en landen met elkaar. De eerste volken ruilden spullen met hun burens. De uitvinding van geld maakte het ruilen makkelijker. De handel groeide. In de tijd van de Grieken en de Romeinen ontstonden er handelsroutes tussen Europa en Azië. Er werden ontdekkingsreizen gemaakt, ideeën verspreid en wereldrijken gesticht. Door internet hebben we tegenwoordig geen echt geld meer nodig om te kunnen betalen.

**Boeken
in deze
serie:**

978-94-6341-407-4

978-94-6341-408-1

978-94-6341-405-0

978-94-6341-406-7

978-94-6341-409-8

corona

9 789463 414074

www.schoolsupport.nl